

פרק 11 - תיירות

מקורות והגדרות

לוחות 1-7, 10: הלמ"ס

- בתי מלון, בתי הארחה, מלונות דירות, ומלונות, פנסיונים ובתי מרגוע הרשומים לתיירים על-ידי משרד התיירות. (כינו בעבר "בתי מלון מומלצים לתיירים"). - חדרים בהם לפחות מיטה אחת המיועדת לאורחים, אף אם בית המלון סגור עונתית. מערכת חדרים (סוויטה) נחשבת כחדר אחד. (לא כולל: חדרי צוות, חדרי משרד, חדרי אוכל, אולמות, מחסנים וכיו"ב). - המיטות הקבועות בבתי המלון בחדרים הנ"ל. מיטה כפולה נחשבת כשתי מיטות. - אורח, לרבות ילד, שנרשם בבית המלון, ולן בו לפחות לילה אחד. אורח שעזב את בית המלון ונרשם בו שנית, נחשב במניין האורחים כשני אורחים נכנסים. - אורח הנרשם בכניסתו לבית המלון על פי דרכון זר (כולל גם עובדים זרים ודיפלומטים). - אורח הנרשם בכניסתו לבית המלון על פי תעודת זהות ישראלית, כולל עולים חדשים ועולים בכוח וכן אורחים מיהודה והשומרון (עד 2005 - יהודה והשומרון וחבל עזה). - כל הלינות של האורחים הנ"ל בבתי המלון, למעט הלינות בדירות בבעלות שאינן להשכרה לאחרים. - סך כל הלינות מחולק בסך כל האורחים הנכנסים. - סך כל הלינות בבתי המלון הפתוחים בשנה הנסקרת, מחולק בכל הלינות האפשריות בבתי המלון הנ"ל, מבוטא כאחוז. - סך כל החדרים התפוסים בבתי המלון הפתוחים בתקופה הנסקרת, מחולק בסך כל החדרים האפשריים בבתי המלון הנ"ל, מבוטא כאחוז. - פדיון ברוטו (לרבות מס ערך מוסף) מלינות במלון ופדיון משירותים אחרים שאינם לינות, כגון: משהות ביום ללא לינה, מפקדונות להזמנות שבוטלו, מארוחות, ממשקאות, מברים, ממועדוני לילה, מאירועים, מכינוסים וימי עיון, מבריכות וכיו"ב. הפדיון כולל גם דמי שירות (גם אם הועברו לחלוקה ישירה בין העובדים), מיסים עקיפים וכן תשלומים שהתקבלו מהעובדים (בעד ארוחות, דיור וכדו'). אינו כולל סובסידיות ותמריצים. - העובדים שעבדו בבית המלון לפחות יום אחד בחודש הדו"ח וקיבלו שכר, כולל בני משפחה ובעלי מניות שעבדו בבית המלון תמורת שכר (בעבר כונה שכירים).	מלונות תיירות חדרים מיטות אורח תייר (בבית מלון) ישראלי (בבית מלון) לינות ממוצע לינות לאורח אחוז תפוסה של מיטות אחוז תפוסה של חדרים פדיון משרות שכיר

לוחות 8-9: דוח שנתי 2010, משרד התיירות

אחוז תיירים שביקרו בת"א-יפו - אחוז מתוך התיירים שביקרו לפחות באתר אחד מרשימה של משרד התיירות.

תיאור והסבר

ממדי התיירות בת"א-יפו מושפעים ממגמות התיירות בישראל. בעקבות תהפוכות במצב הבטחוני-כלכלי בארץ ובעולם כולו, התאפיין העשור הראשון של שנות האלפיים בחוסר אחידות בתיירות בת"א-יפו ובישראל. בתחילת העשור, בעקבות פריחה כלכלית וחתימה על הסכמי שלום עם הפלשתינאים ועם ירדן מספר שנים קודם לכן, הייתה גיאומטריה בתיירות בת"א-יפו עד לסוף ספטמבר 2000, עת פריצת האינתיפאדה השנייה. לאחריה, ירדה התיירות בת"א-יפו לשפל שנמשך כשלוש שנים. בשנים 2003-2007 חלה התאוששות שבעקבותיה חלה עלייה במדדי התיירות לת"א-יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009 חלה ירידה במרבית המדדים התיירותיים בת"א-יפו, בעטיו של המשבר הכלכלי והמיתון העולמי. לעומת זאת, בשנת 2010 חלה עלייה במדדי התיירות בעיר, מגמה זו התחזקה בשנת 2011, כך שמדדי התיירות בשנתיים הללו הגיעו לשיא גבוה יותר מזה של שנת 2008, אשר הייתה שנת שיא בעשור הקודם.

מלונות תיירות (לוח 11.1) - בסוף שנת 2011 פעלו בת"א-יפו 53 מלונות תיירות שכללו 6,846 חדרים. בתחילת העשור הקודם, בסוף שנת 2000, פעלו בעיר 44 מלונות תיירות שכללו 5,855 חדרים. כלומר, בטווח השנים הללו חל גידול של כ-20% במספר מלונות התיירות ושל כ-17% במספר החדרים בהם. בהשוואה לסה"כ הארצי, ניתן לראות כי חלה עלייה באחוז בתי המלון בעיר מתוך הסה"כ הארצי (מכ-13% בסוף שנת 2000 לכ-16% בסוף שנת 2011) ועלייה באחוז החדרים מתוך הסה"כ הארצי (מכ-13% בסוף שנת 2000 ל-14.4% בסוף שנת 2011). זאת לעומת ירושלים וחיפה בהן נשמרת יציבות באחוז בתי המלון והחדרים מהסה"כ הארצי.

אורחים ולינות (לוחות 11.2-11.7) - בחמשת העשורים האחרונים חל גידול של למעלה מפי שמונה במספר האורחים בעיר, וגידול של למעלה מפי שישה במספר הלינות בעיר. רק בעשור האחרון (בין השנים 2002-2011), מספר האורחים בעיר כמעט והוכפל (גידול של 88%) ומספר הלינות בעיר גדל עוד יותר (גידול של 133%). בסוף שנת 2011 הגיעו לעיר למעלה ממיליון אורחים, ומספר הלינות במלונות התיירות בעיר היה למעלה מ-2.8 מיליון. חלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בעיר הגיע בשנת 2011 לכ-72%, בדומה לשנת 2010. אחוז התיירים ב-2011 מסך כל התיירים גבוה משמעותית מחלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בתחילת העשור (בין השנים 2001-2005 חלקם הממוצע של התיירים מתוך סה"כ האורחים עמד על כ-43% בלבד).

מניתוח הנתונים לאורך שלושת העשורים האחרונים, עולה כי שנת 1991 (אז התרחשה מלחמת המפרץ) הייתה נקודת שפל במספר האורחים שהגיעו לעיר, כשלאחר מכן חלה עלייה והתייצבות יחסית במהלך שנות ה-90. בשנת 2000 הגיע מספר האורחים ולינותיהם לשיא יחסי (828 אלף אורחים ו-2.0 מיליון לינות). בשנת 2001 בשל התדרדרות המצב הבטחוני בארץ חלה ירידה חדה במספר האורחים ולינותיהם, שנמשכה גם בשנת 2002. משנת 2003 ואילך (למעט שנת 2009) מסתמנת התאוששות ועלייה הדרגתית במספר האורחים ולינותיהם, עד לשיא בשנת 2011, שבה מספר האורחים ולינותיהם היה הגבוה ביותר מבכל הזמנים.

העלייה במספר האורחים ולינותיהם בשנים 2003-2011 (למעט 2009) נובעת בעיקר מעלייה במספר התיירים המבקרים בת"א-יפו בתקופה זו: מספר התיירים בשנת 2011 (כ-741 אלף) גבוה למעלה מפי שלושה בהשוואה למספרם בשנת 2003 (כ-217 אלף). יש לציין כי ביקורי התיירים בישראל, מושפעים בנוסף לשינויים עונתיים, גם מאירועים בלתי צפויים אשר יכולים לגרום לאי-סדירות בביקוריהם בישראל. דוגמא לכך ניתן לראות בשנת 2002, שהייתה שנת שפל במספר התיירים שהתארחו בעיר (כ-165 אלף), ומספר התיירים בה היה הנמוך ביותר מאז סוף שנות ה-60.

בשנת 2011 מספר התיירים שהתארחו במלונות התיירות בת"א-יפו ומספר הלינות שלהם בעיר מהווים כל אחד 23% מהסה"כ הארצי. שיעור זה יציב למדי לאורך העשור האחרון. לעומת זאת, שיעורים אלה נמוכים משמעותית בהשוואה לשנת 1961, בה חלקם של התיירים, אשר לנו בת"א-יפו מסה"כ התיירים בישראל, עמד על כ-55% ומספר לינותיהם בעיר מתוך סה"כ הלינות הארצי עמד על כ-35%. יש לציין כי משנת 1993 ועד לשנת 2000, שיעור התיירים ולינותיהם בעיר מסה"כ התיירים והלינות הארצי היה הנמוך ביותר (18%-20% ו-16%-18%, בהתאמה). שיעורים אלה החלו לעלות משנת 2001.

בשנת 2011, התפוסה הממוצעת של חדרים במלונות תיירות בעיר עמדה על 75% ותפוסת המיטות על 58%, בדומה ל-2010. משנת 2004 תפוסת החדרים במלונות התיירות בת"א-יפו גבוהה מזו שבירושלים ובחיפה ובכל הארץ, ותפוסת המיטות בת"א-יפו גבוהה או דומה לישראל.

מאפייני התיירים המבקרים בעיר (לוחות 11.3, 11.8-11.9) - מאמצע שנות ה-60 ועד לאמצע שנות ה-70, מרבית התיירים במלונות תיירות בעיר היו מאמריקה (52%-57%) וכשליש היו מאירופה. משנות ה-80 ואילך (למעט בשנת 1985) השתנתה המגמה, כשמרבית התיירים במלונות תיירות בעיר הינם מאירופה וכשליש מאמריקה. בעשור האחרון מספר התיירים מאירופה במלונות תיירות בעיר גבוה בעשרות אחוזים בהשוואה למספרם המקביל של התיירים מאמריקה, ובשנת 2011 פער זה עומד על 80% (לוח 11.3). שלוש הסיבות העיקריות לביקור בעיר הן עסקים או שליחות (21%) צליינות וביקור קרובים (20% כל אחת). זהו הביקור הראשון בישראל עבור כ-42% מהתיירים שביקרו בעיר ב-2010. כ-63% מהמבקרים בעיר ציינו כי שהו במלון ו-28% שהו אצל קרובים או חברים.

יש לציין כי מאפייני התיירים בתקופה של התאוששות בתיירות שונים ממאפייניהם בתקופות שפל. דוגמא לכך ניתן למצוא בחלקם היחסי של היהודים מכלל התיירים (בתקופה של התאוששות בתיירות חלקם של היהודים מכלל התיירים קטן). כמו כן, בתקופה של התאוששות בתיירות גדל חלקם של התיירים שמטרת ביקורם היא חופשה, תיור או צליינות, וגם גדל חלקם של התיירים שביקורם הוא ביקור ראשון בארץ.

משרות שכיר ופדיון בענף המלונאות (לוח 11.10) - התאוששות בענף התיירות מתבטאת גם בהיקף משרות השכירים בענף המלונאות: משנת 2002 ואילך חלה עלייה של כ-54% בכוח האדם המועסק במלונאות בעיר, כשבשנת 2011 הועסקו 3,739 שכירים לחודש (בממוצע חודשי) במלונות התיירות בעיר. למרות עלייה זו, מספר השכירים המועסקים נמוך בהשוואה למספר השכירים שהועסקו בשנות ה-80 וה-90 בעיר (כ-4,200 עד כ-4,800 שכירים בכל שנה). בשנת 2011 שיעור השכירים המועסקים במלונות תיירות בעיר מהווה 13.2% מסה"כ השכירים המועסקים במלונות תיירות בישראל. בעשור האחרון חלה התייצבות בשיעור זה (12%-13%), בעוד שבשנות ה-70 ותחילת שנות ה-80 שיעור זה היה כמעט כפול והגיע ל-24%-25%.

משנת 2003 ואילך, הפדיון במלונות בעיר במגמת עלייה רציפה, כשבשנת 2011 הוא הגיע בקירוב ל-1.7 מיליארד ש"ח, בדומה לשנת 2010 (שבה נרשם בישראל שיא בפדיון מלונות התיירות מאז קום המדינה). יש לציין כי בין השנים 2000-2011 גדל מספר החדרים בעיר בכ-17%, בעוד שהפדיון עלה באותן שנים בכ-58%.

הפדיון ממלונות התיירות בת"א-יפו מהווה כ-19% מסה"כ פדיון הענף בישראל. יש לציין כי בשנת 1970 שיעור זה עמד על כ-32%, והוא ירד באופן משמעותי עד לשנת 2002 (14%). החל משנת 2003 ועד היום הוא נמצא בעלייה, כשבשנים 2009-2011 נשמרת יציבות.

עידוד התיירות בתל-אביב-יפו

העמותה לתיירות תל-אביב-יפו היא גוף של העירייה, פועלת בנושאים רבים בשיתוף עם התאחדות המלונות בעיר ועם משרד התיירות. מטרותיה הן העלאת שיעורי התיירות בעיר והעלאת היקף הפעילות התיירותית בבתי המלון, במרכזי התרבות, במוקדי הארחה, ההסעדה, הבילוי והקניות.

בשנת 2011, בנוסף לפעילות השוטפת, עסקה העמותה בפרוייקטים מיוחדים:

- מסע פרסום לעידוד תיירות פנים בעיתונות ובאינטרנט, שהתקיים בשיתוף עם התאחדות המלונות ומשרד התיירות. במסגרתו הוכן כרטיס הטבות לעסקים רבים ברחבי העיר, למסעדות, מוזיאונים ואטרקציות תיירותיות מיוחדות עבור התיירים בבתי המלון בעיר.
- מסעות פרסום לעידוד תיירות מחו"ל: גם השנה המשיכה העמותה, בשיתוף עם התאחדות המלונות ומשרד התיירות, לפרסם את תל-אביב-יפו באמצעות סוכני תיירות מקומיים. לפי נתוני העמותה לתיירות, בשנת 2011 בהשוואה לשנת 2010 חלו עליות כדלקמן - עלייה של 74% במספר לינות התיירים מאוקראינה, עלייה של 13% במספר לינות התיירים מרוסיה, עלייה של 10% במספר לינות התיירים מאיטליה ועלייה של 2% בלינות התיירים מאנגליה. (יש לציין כי שיעור לינות התיירים מאיטליה בעיר עלה השנה למרות שבפרק זמן זה חלה ירידה של 25% במספר כניסות התיירים מאיטליה לארץ). לעומת זאת, נרשמה ירידה של 4% במספר לינות התיירים מאמריקה וירידה של 3% במספר לינות התיירים מגרמניה ומצרפת.

- סיורים בעיר: העמותה המשיכה לתפעל כארבעים סיורי חוויה במגוון תחומים, אשר נערכים באזורים שונים בעיר. הסיורים פתוחים לקהל הרחב והשתתפו בהם כ-5,000 איש. בנוסף, המשיכה העמותה בסיורי החינם באנגלית (4 סיורים שונים) הניתנים במתכונת קבועה מידי שבוע ולאורך כל השנה. בסיורים אלו נטלו חלק כ-8,000 תיירים.
- גם השנה ארגנה העמותה סיורים להכרת העיר לקבוצות סגורות ולגופים שונים המעוניינים לבקר בתל-אביב-יפו. מחלקת הקבוצות של העמותה מרכזת את הטיפול בקבוצות אלו ואמונה על הרכבת תכניות "אישיות" המותאמות לכל קבוצה. בשנת 2011 סיירו במסגרת זו כ-30,000 איש בדומה לשנת 2010. סה"כ סיירו בסיורים השונים שמארגנת העמותה לתיירות בעיר 43 אלף איש.
- אירוח ומפגש עם מעצבי דעת קהל ועיתונאים, צוותי טלוויזיה ואנשי יחסי ציבור מחו"ל, ובאמצעותם חשיפה לקהלי מטרה ברחבי העולם.
- אירוח כינוס ה-IMTM השבעה-עשר (בשיתוף עם משרד התיירות והתאחדות המלונות), בכינוס השתתפו 120 סוכני נסיעות מחו"ל.
- השתתפות בירידי תיירות בחו"ל: ITB ברלין - ביתן ת"א-יפו במסגרת יריד התיירות הבינלאומי הגדול ביותר, השתתפות ביריד התיירות השני בגודלו בעולם, ה-WTM שנערך בלונדון יחד עם אנשי משרד התיירות בחו"ל.
- הפקה והפצה של חומר תדמיתי ופרסומי על העיר: עלוני סיורים (בעברית ובאנגלית) והפצתם בלשכות המידע, במלונות ובמרכזי תרבות בעיר, וכן תמיכה בחוברת תיירותית בשלוש שפות, המספקת מידע תיירותי עדכני חודשי, ומופצת בלשכת המידע ובבתי המלון בעיר. המשך הפצת הסרט התדמיתי של העיר בכינוסים בעיר ובעולם ובקרב גופים המייצגים את ישראל בחו"ל.